

податкового регулювання в якості чинника стимулювання або стримування розвитку економічних процесів в країні;

- соціальну – дозволяє вирішити блок соціальних проблем суспільства шляхом перерозподілу фінансових потоків між окремими верствами населення.

Література:

1. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. При Президентові України. – К. : НАДУ, 2011. – т. 4.: Галузеве управління / наук.-ред. колегія : М. М. Іжа (співголова), В. Г. Бодров (співголова) та ін. – 2011. – 648 с.

2. Черничко Т. В. Використання важелів податкового регулювання на розвиток економічної системи / Т.В. Черничко // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. № 13. – Львів, 2003. – С. 196-200.

3. Налоги и налогообложение: учебник / А. В. Перов, А. В. Толкушкин. – 12-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательство Юрайт, 2013. – 996 с.

Черен О.М.

слухачка магістратури спеціальності “Державна служба”,
Тернопільський національний економічний університет

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТЕРИТОРІЙ В КОНТЕКСТІ ПОДОЛАННЯ ФАКТОРНИХ ОБМЕЖЕНЬ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Управління фінансовим потенціалом територій розглядається в системі фінансово-ресурсного забезпеченні діяльності органів місцевого самоврядування і розглядається в науковій літературі та практиці державного і регіонального управління як сукупність відносин між органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами підприємницької діяльності й громадянами в процесі надання суспільних благ та його ресурсного забезпечення.

Управління фінансовим потенціалом органів місцевого самоврядування це – сукупність правових норм, фінансових інститутів, інструментів та фінансових відносин між суб'єктами та об'єктами державної регіональної політики, тобто органами державної влади та місцевого самоврядування, окремими адміністративно-

територіальними утвореннями та територіальними громадами, в процесі формування цільових грошових фондів у достатньому розмірі та їх ефективного використання з метою забезпечення комплексного збалансованого соціально-економічного розвитку територій. Управління фінансовим потенціалом територій тільки тоді стане ефективним, коли поряд із державними фінансами, чільне місце буде належати місцевим фінансам, як самостійному інституту та основі дієвого місцевого самоврядування.

Управління фінансовим потенціалом територій відбувається в умовах жорсткої фінансової кризи. Це гальмує процес становлення основ фінансової автономії місцевих органів влади та формування фінансової бази місцевого самоврядування. Фінансові проблеми органів місцевого самоврядування набули великої гостроти, хронічна нестача коштів, фінансових ресурсів у органів місцевого самоврядування та нестабільність їхніх доходних джерел стали проблемою справді загальнодержавної ваги. Як наслідок, на місцях не вирішуються найболючіші життєві проблеми людей, занепадають міське господарство, соціально-культурна сфера, освіта, охорона здоров'я, погіршується стан доріг та інших засобів комунікації. До цього додається ще й надзвичайно неефективна, збанкрутіла система менеджменту, як у центрі, так і на місцях, що базується на старих управлінських традиціях, коли все намагалися вирішувати з єдиного центру. За цих умов саме процес прискореного формування місцевих фінансів має стати серйозним фактором стабілізації ситуації в країні. Він дозволить залучити активність та енергію багатьох тисяч територіальних громад, які з прохачів грошей перетворяться на суб'єкти, що заробляють ці гроші. Для ефективної діяльності органів місцевого самоврядування їм потрібна стійка фінансова база, яка б забезпечила належне виконання ними покладених на них функцій. Однак слід зауважити, що фінансові потреби місцевих органів влади, як правило більші, ніж їхні власні ресурси та перерахування з державного бюджету.

Проблема оптимізації джерел фінансування делегованих та власних повноважень на різних рівнях місцевих бюджетів має кілька складових. В першу чергу для її вирішення необхідним є розгляд питання раціонального розмежування постачання різних видів благ та послуг між окремими рівнями бюджетної системи. Наступним кроком є встановлення оптимального джерела їх фінансування та делегування – тобто віднесення до власних, або ж делегованих

повноважень певного місцевого бюджету. Лише після цього можна розглядати питання про розмежування доходної бази між державним та різними рівнями місцевих бюджетів, з метою збалансування наданих видаткових повноважень та акумульованих доходів.

Сутність та роль фінансового потенціалу територій повинна реалізовуватись через створення ефективної локальної фінансової системи ринкового типу за умови раціонально та організованого менеджменту фінансових відносин адміністративно-територіальної одиниці з суб'єктами господарювання та державою, враховуючи забезпечення виконання функцій і завдань, покладених на органи місцевого самоврядування даної одиниці.

Відповідно, можемо зазначити, що управління фінансовим потенціалом територій розглядається як складова управління економікою адміністративно-територіальних одиниць; його здійснює спеціальний апарат з допомогою специфічних прийомів і методів. Зокрема, діяльність фінансових інституцій місцевого самоврядування з управління місцевим фінансовим потенціалом включає певну систему функціональних елементів, а саме:

– планування, як вихідний етап управлінської діяльності, оскільки саме в процесі планування проводяться аналіз соціально-економічного стану адміністративно-територіальних одиниць, показників розвитку місцевого господарства, оцінка фінансової стійкості підприємств комунальної форми власності і, насамкінець, виявляються резерви збільшення фінансових ресурсів та напрями їх ефективного використання;

– оперативне управління, що включає комплекс заходів з формування та виконання фінансового плану, сукупності програмно-планових документів з управління фінансовими ресурсами територій”;

– фінансове регулювання, що розглядається як процес маневрування фінансовими ресурсами та відповідної своєчасної тактичної реорганізації фінансових відносин. Його мета – нейтралізація впливу різнопланових чинників, що виникають при виконанні фінансових планів територій і забезпечення максимального управлінського ефекту за мінімальних витрат бюджетних та інших коштів;

– контроль, що полягає у зіставленні фактичних результатів із запланованими і виявленні на цій основі резервів. Фінансовий контроль пронизує всі стадії управлінської діяльності, спрямованої на формування і використання фінансового потенціалу територій.

Феденчук Я.

Тернопільський національний економічний університет
аспірант кафедри державного і муніципального управління

МІСЦЕВЕ ГОСПОДАРСТВО ЯК ОБ'ЄКТ МУНІЦИПАЛЬНОЇ АНТИКРИЗОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

В організації власної економічної діяльності кожне муніципальне утворення виходить із специфіки умов своєї території та вирішує це завдання на основі проведення місцевої економічної політики, яка продовжує та конкретизує загальнодержавну та регіональну політику. Економічна політика в рамках муніципального сектору виражається системою локальних заходів регулятивного характеру, що здійснюються органами місцевого самоврядування. Прямо чи опосередковано органи місцевого самоврядування впливають на економічне зростання, кон'юнктуру попиту та пропозиції, перерозподіл національного доходу з метою зменшення соціальної нерівності. Тому дослідження питання функціонування місцевого господарства як об'єкта муніципальної економічної політики є надзвичайно актуальним.

У світовій практиці виділяються різні типи місцевої економічної політики, що мають відповідні цілі: розвиток території, збільшення доходів муніципального бюджету, збільшення зайнятості та доходів населення. Вибір певного типу (або їх поєднання) залежить від рівня економічного розвитку (можливостей) та проблем території. Місцева економічна політика покликана забезпечувати на території умови життєдіяльності населення, розвитку господарської активності та зайнятості. Вона включає наступні напрями: організацію, зміст та розвиток місцевого господарства; підтримку підприємств, особливо суб'єктів малого підприємництва; підтримку інвестиційних проектів, реалізація яких відповідає інтересам місцевого співтовариства.

Економічну основу муніципального сектору становить муніципальне господарство, що вимагає дослідження його змісту. Місцеве самоврядування має ознаки, як державного утворення, так і суб'єкта господарювання. У цій двоїстості природи місцевого самоврядування криється корінь тривалих наукових дискусій щодо визначення сутності поняття муніципальне господарство. За одним з напрямків муніципальне господарство розглядається лише як сукупність підприємств і установ, що відносяться до муніципальної